

KONKURRENCEFORSLAG FRA
IDÉKONKURRENCEN KANTEN
AF JONATHAN HOUSER
OG JONAS JOHANSEN

Vandets veje i Vejle

Byen i vandkanten

Vejles topografiske præmis sætter i disse år udviklingen af byen og kommunen i et nyt lys. Vandet, som har været nøglen til den historiske bosætning midt i ådalen, sidenhen en nøgle til industri og transport, og igennem alle år en magnet for nye tilflyttere, giver os udfordringer.

Hvordan skaber vi en by for alle, hvor der er plads til vandet og naturen? Og hvordan tager vi ansvar for et større vandkredsløb, hvor det ikke kun er os, der er truet af vandet, men også vandet, der er truet af os? →

Af **Lotta Tiselius**,
arkitekt MAA og
projektleder,
Vejle Kommune

Vejles unikke topografi med skovklædte bakker i mødet med fjorden er en vigtig del af byens identitet – men det lavtliggende terræn gør byen sårbar over for oversvømmelser fra både regn, stormflod og stigende havvand. Derfor blev Vejle i 2011 udpeget

som risikokommune og pålagt at udarbejde en risikostyringsplan, der skal beskytte byen mod oversvømmelser fra åerne, stigende grundvand samt stormflod og stigende havvand. Byrådet har siden vedtaget en stormflodsstrategi, der skal sikre en robust byudvikling i samspil med klimatilpasningen.

Bedømmelsen af idékonkurrencen Kanten gav nye perspektiver på stormflodsbeskyttelse og Vejle som kystby.

FOTO: VEJLE KOMMUNE

Stormflodsbeskyttelse der gror med byen

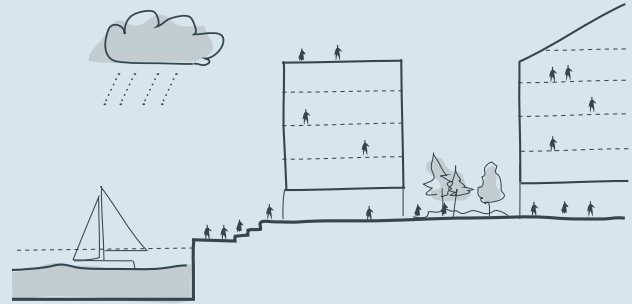
Vejles stormflodsstrategi blev vedtaget i 2020 og er opdelt i tre faser. Fase 1, der løber fra 2021 til 2025, handler om at beskytte byen mod oversvømmelser med en sikringslinje, der skal kunne håndtere en vandstand på 2 meter over normalt havniveau (kote 2). Fase 2, som skal være færdig i 2050, beskytter mod vandstande op til 2,5-3 meter over normalt havniveau (kote 2,5-3), og fase 3, der skal være klar i 2070, beskytter mod vandstande på 3 meter over normalt havniveau (kote 3).

Strategien bygger på tre grundprincipper:

- 1. Alle stormflodstiltag skal styrke Vejles identitet.**
- 2. Vi vil beskytte byen og gøre vandet til et aktiv for den urbane og sociale kapital.**
- 3. Alle stormflodstiltag skal følge de tre grundprincipper:**
 - Alle tiltag skal sikre merværdi.
 - Alle tiltag skal sikre det bagvedliggende.
 - Alle tiltag skal bidrage til det gode møde med vandet.

Stormflodsstrategien, og det tilhørende løsningskatalog, beskriver en urban helhedsstrategi for, hvordan byen skal kunne udvikles, i synergi med at vi beskytter os. Vi kalder det "Stormflodsbeskyttelse der gror med byen", fordi vi tror på, at ønsket om det gode sted at bo og leve skal gå hånd i hånd med en resilient klimatilpasning.

Det adaptive element i vores stormflodsstrategi, som betyder, at vores løsninger kan udvikles og tilpasses de seneste prognoser og klimascenarier, er afgørende. Verden har stiger støt, og FN's klimapanelers klimascenarier forudsiger et endnu højere sikringsbehov i dag, end da byrådet vedtog vores strategi i 2020. Det rejser en politisk diskussion om, hvor højt vi så skal sikre. Til kote 2,8 – kote 3,5 – kote 5,0? Skal vi stoppe med at bygge visse steder? Skal vi måske endda trække os tilbage fra vandet de værste steder?

1. Alle tiltag skal sikre det bagvedliggende.

Den politiske diskussion handler i høj grad om, hvilken risiko man vil acceptere. Hvilken skadesomkostning er man villig til at betale, hvis stormfloden rammer? Og først og fremmest – hvilken by vil vi leve og bo i? Grundprincipperne i stormflodsstrategien om tryghed, identitet og merværdi for byen bliver udfordret, når sikringsniveauet stiger. Dette kræver en bystrategisk diskussion om, hvordan byudvikling og klimatilpasning kan gå hånd i hånd.

Mellem langsigtede løsninger og lavpraktiske møder

En afgørende brik i arbejdet med klimatilpasning er dialogen med borgerne. Gennem strategier og politikker kan vi sikre det politiske mandat til en resilient byudvikling, men det er samtidig afgørende, at borgerne føler sig informerede og involverede. Arbejdet foregår i et spændingsfelt mellem de langsigtede strategiske løsninger og de lavpraktiske møder med borgerne i deres specifikke situation. I stormflodsstrategiens høringsperiode lavede vi derfor, som en del af partnerskabet Byerne og det stigende havvand (Realdania, Miljø- og Fødevareministeriet og Kystdirektoratet), dialogprocessen "Stormflodsbeskyttelse der gror med byen".

Gennem tre spor, Vand – Natur – Kunst, involverede vi byens borgere i snakken om stormflodsbeskyttelse. Vi udfoldede stormflodsstrategiens hovedpointer i en formidlingsinstallation på havnen, vi lavede en idékonkurrence om fremtidens stormflodsbeskyttelse for arkitekter og kunstnere, og vi lod en kunstner sætte form og ord på stormflod og stigende havvand nede i vandkanten.

Idékonkurrence gav nye perspektiver

Idékonkurrencen Kanten gav os nye perspektiver på stormflodsbeskyttelse og på Vejle som kystby. Arkitekter og kunstnere kom med innovative bud på en naturbaseret og rekreativ stormflodsbeskyttelse, hvor mødet med vandet ikke er en betonkant, men en varieret zone, der kan tåle, at vandet kommer og går. En dommerkomité bestående af politikere, embedsværk og eksperter inden for landskabsarkitektur, havbiologi og kunst skabte en ny tværfaglig

Grundprincipperne i Vejles stormflodsbeskyttelse

2. Alle tiltag skal skabe merværdi.

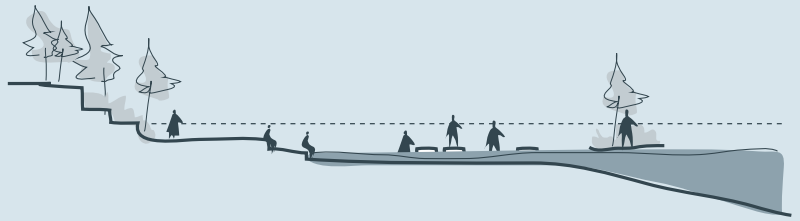
platform at tale ud fra.

Dette arbejde affødte et bredere perspektiv på, hvad klimatilpasning kan være og skal kunne i mødet med borgerne alle de dage, hvor der ikke er oversvømmelse.

At turde teste sig frem

Langs Tirsbæk Strandvej, på nordsiden af Vejle Fjord, arbejder vi i øjeblikket på et projekt, der er udsprunget af idéerne fra idékonkurrencen Kanten. Tirsbæk Strandvej udgør en af de strækninger på sikringslinjen, som skal beskytte Vejle mod stormflod og stigende havvand. Her udvikler vi projektet Membranen, et rekreativt og naturbaseret stormflodsbeskyttelses anlæg, hvor terrænet skal hæves til kote 2,5-3,0 meter. Projektet er finansieret i samarbejde med Realdania.

Visionen for Membranen er at give noget tilbage til både byen og naturen, samtidig med at vi beskytter os mod oversvømmelser. I stedet for en betonkant skaber vi et dynamisk fjordlandskab med rekreative stier, opholdssteder og en varieret kystzone, inspireret af Vejlefjordens historiske strandenge. Her kan man opleve naturen tæt på og lære om vandets dynamik og klimaets indvirkning på byen. For at undersøge, hvordan et skabt forland påvirker fjorden, og hvordan fjorden påvirker anlægget, har vi i samarbejde med rådgivere og forskere udviklet

3. Alle tiltag skal bidrage til det gode møde med vandet.

et testanlæg ved Tirsbæk Strandvej, som bygges i foråret 2025. Det bygges i naturlige materialer og med varieret kystbeplantning og skal både give viden til projektet og mulighed for borgerinddragelse undervejs.

Vi skaber plads til vandet, naturen og byen

Det at bo med tæerne i vandkanten rejser ikke kun spørgsmål om, hvordan byen trues af vandet, men også om hvordan vandet påvirkes af byen. Vejles kontakt med vandet indgår i et stort vandkredsløb, der omhandler både klimatilpasning, marin naturgenopretning og ændret arealanvendelse i oplandet. Vejle Fjord er i dårlig økologisk tilstand og ramt af iltsvind og lav biodiversitet. Dette skyldes især tilførslen af kvælstof fra oplandet, som udledes i fjorden via vandløbene.

Derfor går projekter i Vejle Fjords opland, med formål om at mindske kvælstofudledningen, hånd i hånd med projektet Sund Vejle Fjord, som arbejder for marin naturgenopretning i fjorden med bl.a. udplantning af ålegræs og muslingerev. Naturbaseret stormflodsbeskyttelse, som anlægges i zonen mellem land og vand, kan i fremtiden bidrage til en forhøjet biodiversitet over og under vand. Det er i synergierne mellem projekter som disse, vi håber, at fremtidens Vejle kan udfolde sig, hvor der både er plads til vandet, naturen og byen.

ILLUSTRATIONER: COBE

Anlæg af testanlæg til Membranen, Tirsbæk Strandvej, maj 2025. FOTO: VEJLE KOMMUNE

Vinderforslaget fra idékonkurrencen Kanten foreslår et rekreativt og naturbaseret terræn i hele Fjordbyen Vejle, her vist på Havnepladsen.

ILLUSTRATION: VINDERFORSLAG IDÉKONKURRENCEN KANTEN - FOR HAVNEPLADSEN. JOSEPHINE PHILIPSEN, ANDRÉS HERNÁNDEZ WILIAMSON OG LUISA BRANDO